

1-17*

385

[O] indexed

(1) card.

George Phike Sepeng
K32/25

20 SEP 1939

77. 14/6

pp. 1-17

s. 385 History of the Bakwena ba Mogôpa and
the Baphalane

(Bethanie) Tiragalo ya Morafe wa Bakwena ba Mogôpa
Bakwena ba simologile kwa Nkaditlase (North) kwa
nokeng e e bidiwang Botletli, e kajeno re e bitsang
"Gamberi". Ba tshedile noka yea ba ntse ba na le
merafe e mengwe ya batho batho. Ba kgaogane le yea
na ba sena go tshela yona noka ya Botletli; ba be ba
busiwa ke Malope. Dikgosi tse di fa pele ga ma Malope
ga di itsiwe pila. Tiragalo ya Bakwena baboleli ba
ba yona ka galê ba e simolla ka Malope, yo a ka-
iwang ttago Bakwena. bothe.

Bakwena ba ne ba qagile kwa howê. howê o potile
noka ya Marico le Notwane kwa tlase ntheng ya Bophirima
Morago ba fuduga, ba ya kwa tlase ga noka ya Marico
kwa go bidiwang Rathameng. Ha ba ya kwa Rathameng ke
ha kgosi Malope a setse a sula. Ba ile teng ba na le
Mmangwato le Ngwaketse bana ba ga Malope ba basi-
mane. Morago Ngwaketse le * monnawê moghowê Mma-
ngwato ba kgaogana.

Jaanong re tshwana lesika la ga Ngwaketse. Bana
ga Ngwaketse ke Pheagane. êni a tsala Mphelê le
Mphelane monnawê. Phelê êni a tsala Setlhare, ya re
Setlhare êni a tsala Mogôpê, Mogôpê a tsala Modisê.
Bana ba ga Modisê ke Ramoangwane, le Sejiki le
Ramorola.

385

(2)

K32/25

2

Modisê a fuduga kwa Rathameng e le inê kgosi ya Bakwena. A ya a aga kwa dithabeng tse byaanong e leng dithaba tsa Phalane, kwa go bidiwang thabana ya ga Modisê ya Malope le Kajeno. Ha Modisê a ntse a busa gona fa thabeng tsa Phalane, mosimane wa gagwê yo mogolo ebong Ramoagwane a senwa ke Bakwena ka go mo tlotla bogolo go tshwanêlo. Ya re go ilwe letsholo a itaya gagwê ka thupa, a itira yo eketeng o itaya ntša. Gagwê a mo nêlla thogo e e boitshegang a re: "A o ntira ntša ya gago? Ga o hitla o busa ^{bo bogosi} ja me o tla buswa ke bo-monnao, o bo o gadima bogosi jaaka phiri." Gaanong bogosi ba ba nêlwa sefikê monawê.

Bana ba ga Sefikê ke Dijwe le Mooketsi. Dijwe a busa Bakwena, ka e ne e le ngwana yo mogolo. Dijwe ha a swa o tlogetse bana ba ~~bararo~~ bararo ba basimane ba re ba itseng. Go bogosi ba sala bo tshwere ke monawê Mooketsi, ka basimane ba ga Dijwe ba re ba ise ba fatlhoqe. Mo basimaneng ba bararo ba, ngwana wa lapa le bogolo le le nyaletsweng go tsala kgosi ya morafe, o ne a tsetswe morago. Yo o tsetswe pele ga bona botlhe ke More, a latelwa ke Kaw, mme wa lapa la bogosi ebong Tsoku a tsalwa morago.

385

(3)

K32/25

5

1 nile Mooketsi a ntse a busa, a phutha Bakwena ka a bona na More ngwana ga mogolowê a godile mme a re: "Mka seke ka nna ka ja leumê ngwana ga mogolle a ntse a le teng. A More a busê ka ha Tsoku a santse a le môtšana go busa; e tla re a gola More a mo nêlla bogosi." More a busa Bakwena, batho ba mo tluwêla, ba mo rata, ka a dirile ditiro tse kgolo a ntse a na nabô. Ha Mooketsi a nêlla More bogosi ba ga Tsoku, ke ha ba sa tlhote ba agile kwa thabemeng ya ga Modisê 'a Mogôpê, ke ha ba agile kwa Mabyanamatshwane. Mabyanamatshwane ke dithaba tse ntsho tse di fa pakeng tsa noka ya Kgowê le Legapane (North East ya Brits)

2 nile Tsoku a sena go gola, Mooketsi a raya Bakwena le More morwa mogolowê a re: "Tsoku o godile a a nêllwê bogosi ja gagwê." More a gana ka bogosi, le bakwena ba bangwe. Bakwena bas ke:- Thêbê 'a Mopala le Mmahuma 'a Lebêthê, le Radisê 'a Kolanyane le batho ba bona, ka e re e le dikgōsana. Thêbê 'a Mopala ke morêna wa ba ga Ramorola, Mmahuma 'a Lebêthê morêna wa ba ga Mogajana, Radisê 'a Kolalanyana ke morêna wa Basolong.

385

(4)

K32/25

4

ʔ rile jaanong ka Bakwena ba sa utlwane, ba
 bangwe ba rata More; ba bangwe ba rata Tsoku yo e
 leng ené tōta mong wa bogai, + rabō Mooketsi a bitša
 morēna wa Phokeng ebong Sekete sa ga Ramorwa go tla
 go ba ruwanya. Sekete a fitlha a re: "A Bakwena ba
 nnē fa fatshe, mme Tsoku le More ba tsēyē dithēbē
 le marumō ba lwē. Yoo a bolaileng yo mongwe, ke
 enē yo o tla salang a busa Bakwena. Katlholō yē, ga
 ya ka ya kgatlha Bakwena le mogolo wa bōna Mooketsi.
 Mooketsi a raya Tsoku a re: "O Seke wa lwa le ntša
 e le ya gago, e ka go loma." Jaanong ke ha More
 a sutlha le Mmahuma 'a Lebōthē, le Thēbē la Mopala, le
 Radisē 'a Kolanyana le batho ba bōna, ba fitlha ba
 aga lwa Lengwatladi gongwe Mmangwatladi go potš
 Pienaar River ntlheng ya Bophirima.

Tsoku a sala a busa sepuka se sengwe sa
 Bakwena se se setrang, mo Mabyanamatslwane naē, a
 ntre a na le tangwane a quē Mooketsi. Jaanong Tsoku
 a sengwa ke Bakwena ka go mo tshola bogolo go tshwa-
 nēbō.

Tirō ya ~~ntlha~~ ntlha ya gagwē e e sentseng bo-
 gosi ba gagwē ke e: "ʔ rile monna yo mongwe wa
 morēna wa Batlase, monna yo ragwē a sule, enē morēna yo we

(5)

K32/25

5

385 Batlase, a bo a apere sefaga se se bidwang "bolokwane" ke qore: "boswa" se se apotsong apotswêng mo go rragwê a sule a fitlhwa, Tsoku a se kopa monna yo qore a se mo fê. Monna yo wa morêna wa Batlase a gana a re: "Ke bolokwane. Ija se ke se abiwa qongwe se fiwa. Se tla be se apolwa mo go nna ha ke sule; se nêlwa mo-nqwe wa lesika la me". Tsoku a nne a mo emella le la boraro. E rile ka la bonê, Tsoku a epa pitsô. E rile pitsô e ntse e kgobokane Tsoku a tloga a êma, a tsaya thipa a kgada sefaga sele mo moreneng yole wa Batlase. Jaanong a re: "Bakwena! Pitsô a e phatallê, ke ne ke se le tle le bonê ha ke tsaya sefaga sé, mo monneng yo wa Batlase yo." Mme jaanong hê, batho ba gakgamala, ba simolla go bôna ha Tsoku e le mmolai wa bôna yo o tsayang boswa jo bo sa kengkeng ja lekwa ke motho. Ke ha Batlase ba mo tlogela ba ya kwa go Mole kwa Senqwatladi.

Batho ba nne ba tswelêla pele go mo senya. Tshenyô ya gagwe ya bobedi ke yê; A laola batlhanka ba gagwê qore ba yê mo nageng, ba phuthê dikgomo tse kwebu, le ha e ka nna tsa ga mang le mang, ba di tirisê e nne tsa gagwê; e tswa a sa di reke. Jaanong foo Bakwena ba befelwa, kota le rabô Mooketsi a befelwa. Bakwena ba mo pha-

(6)

K32/25

6

385 thallèla ka bontsi, ba mo tlogèla ba ya kwa go More
kwa Lengwatladi, tōta le rangwane a dikgosi a su-
tlha.

Tshenyō ya boraro le e kgolo ke yē: Tsoku a botsa
Bakwena a re: "Nnane ya re ha^{motho} le mo mothong
a mo ithwele, wa ba a lebile kae? (ngwana a lebile kae?)
Bakwena ba re: "Go morēna go ka tse Modimo. Jaanong
Tsoku a lada batlhanka ba gagwē gore ba tshware mo-
sadi yo o ithweleng ba mo phunye a tle a bonē gore
ngwana a wa be a lebile kwa kae ha a le mo mpeng
ya ga nnaagwē. Ka nnete batlhanka ba dira jalo ka
ntlha ya go boifa kgosi, mme ~~mo~~ Tsoku a itumedisa
keletso ya gagwē ya bosula. Ka ntlha ya tiro e, Bakwe-
na ba tloga ka bontsi ba phatlalèla Tsoku, mme a
sala le 'matoditodinyana fela'; ba latela More ~~ka~~ le-
ngwatladi. Ya re moragō bathonyana ba ba neng ba
retse naē, ba lemoga gore ba tla tshaselwa ke dira
tša Bapō, mme ba ba thopa ka ntlha ya patō e pō-
tlana ya bōna. Ba raya morēna Tsoku ba re: "A
booplo re latelē Bakwena kwa Lengwatladi ~~ka~~ go More.
Ka nnete ba ruolèla ba latela ba-rwarra bōna,
Tsoku a ntse a na nabō.

Ha ba fitlha koo ba dumedisa mo go More, mme

(7)

K32/25

7

385 ba amogelwa. Moragô More a mo logela manô, a mo rera ^{re} kgosi ya Bakgatla Musi 'a Tagane. Mmusi a roma batho kwa go Tsoku a re: "A e kare o le kgosi ~~wa se~~ ~~ka~~ ya re o gôrôga wa seke wa tla go dumedisa wa batla mosadi wa nyala gore madi a rona a kopanê?" Tsoku a roma batho go nmatlêla mosadi kwa ga kgosi wa Mmusi. Ba bôna kgarebê a tshêlthana koo, ba e nêwa.

4 rile ba biditswe ba ile go ralla, Mmusi morêna wa Bakgatla a roma batho go gapa dikgomo tsa ga Tsoku le t go bolaya bathonyana ba ba neng ba setse ha go ilwe nyalong ya kgosi kwa ga Mmusi (kana Tsoku o re a agetswe motsama wa gagwê kwa thoko le batho ba a tsileng nabô kwa Mabyanamatshwane.) Gaanong Tsoku ha bôna batho ba fedile, a inêla ka fa tlase ga monnawê More. More ênê a lekana a sa ntse a mo rera le monnawê Segwati gore ba mmolayê. Ba ~~mya~~ ba mmolaila kwa morakeng; a bolawa ke ngwana wa ga monnawê Segwati, a mmêta ka kgolê.

Gya tsêwa basadi ba ga kgosi Tsoku le bana ba bôna. More a laola ntwa ya gagwê ya Bakwêna gore ba tshedisiwê noka ya Sepellê ba thogelwê kwa Bopedi. Ba

(8)

K32/25

8

385 ba tlogela fela byalo ka setlhogo se se kalo ba sena thuso epê. Iya go itsiwe kwa ba feletseng teng. ke tjona botchutlo ja ga Tsoku le bogosi ja qagwê.

More o Bowela Mabyanamatshane

Moragô ga lesa la ga Tsoku More a bowela Mabyanamatshwane ka setshaba se segolo sa Bakwena, a nthe a na le motwawê Segwati le bo-momawê. A tlhabana dintwa tse ntsi a nthe a le foo, a bofiwa ke merafe e mentsi. O tlhabane le Bapô, ba kopanna mo nokaneng e go agilweng Brits mo go yona kajeno. Ntwa e kgologadi e tswa go mêmwa ke ba ga Mosetlha kwa go Mmalekutu kgosi ya Bapedi. Ntwa yeo tlhogo ya yona e ne e le kwa thabaneng ya Tsewê gaufo le Kgabala-tsame, mogatla o le kwa thabaneng ya Letswai

E rile ha boo sa, ha ntwa e rotoga ka lenatô, le go agileng gaufo le lona ba ga Rabokala kajeno, More a raya Segwati motwawê a re: "Iya ke ise ke bone ntwa e e kana! A go ntshiwê "masweu", a ga Mma-segwati a lobê." Foo Segwati a kumola sentê a se latlhalla raqwê a re: "Tsaya o itlhakdê. Mka seke ka tsaya dikgomo tse tsho ka di nêlla maririma (Mapedi) ke tla tlhabana." Ntwa ya tlhasêla. Ba gana

385

(9)

K32/25

9

tlodi tsa Mal matlapa (Bakwena) Ba e lwa, ba be ba ba
 latlhela kwa kgakala * jaaka mogolo wa bona Segwati a
 boletse. Ba ba bolaya, ba be ba ba fitlhisa kwa thaba-
 neng ya Letswai. Batho ba ba neng ba dikile Bakwena kwa
 Mabyanamatslwane e ne e le: (a) Mapedi a ga Mmalekutu
 (b) Ba ga Mots'ha (c) Ba ga Mosetlha 'a Magana (d) Mma-
 kau 'a Modisê (e) Ba ga Seabe (f) Bahaduba.

kwa Matlhare kwa go neng go ~~le~~ agile Batlase le
 Basolong, Mmalekutu o ne a go abetse ditshaba di le tlhano.
 Ditshaba tseo ke tse: (a) Molellane (b) Mokopane (c) Maune
 (d) Letwabê (e) le Laka. Bona ba fitlha ba thuba Ba-
 tlase le Basolong. Ba fisa motse wa bona ka mollô, ba
 gapa dikgomo tsa Batlase ka tsa Basolong di ne di tsh-
 biseditswe kwa Mengongobe (Brits Dist) ntwana e ise e goro-
 ge.

2 rile ba Mabyanamatslwane ba bona mosi o kupa kwa
 Matlhare, wa motse o o fisitsweng, ba phalla go ya go
 namolêla koo. Ba fitlhela dira di sontse di ikellile. Ba
 di tshasêla ba di bolaya. Jaanong More a sala a
 busa mo thagamong go sa tlhole go le se se boifisang
kebamelo ya Modimo

Ha se akanya ekele batho batsho ba ne ba ntse ba
 itse ga Modimo o o phetlileng, le ha ba ne ba sa tlhloga-

(10)

K32/25

10

385

nye pila ka ga Ôna. Bakwena ha ba ntse ba le kwa Mabyanamatswane, ba ne ba na le jelo fa gongwe fa ba go kayang e le jelo ga botshêpô. Yelo foo, ke thabana e e bileng e na le matlapa a a boalô. Thabana yeo e medile ditlhare tsa mehuta yotlhe ye e leng teng mo nageng. E ne ya re ha go le ~~th~~ thalêlo ye e tshwanang, jaaka thokôfalô ya pula, go bathwe nku e ntsho, e isiwe kwa moteneng go tse: "Morêna re kopô pula." Gaanong morêna a ladle gore e tsêwê e nêlwê Batlase, ba ba neng ba kaiwa jaaka baprisiti. Foo Batlase ba tseye nku yeo ba thoge, banna, le basadi le bana. Ba tsamaye ba ôpêla dipina tsa kopô. Ba thabe nku, ba beye dinamama tsa yona mo letlapeng le le neng le tshwana jaaka aletae; ba bowele gae ba ntse ba ôpêla dipina tseo tsa kopô, mme pula e ne.

priests
→

Ewangelio e Tsêna mo Mokuwena.

Thutô ha e tla tsêna mo Mokuwena, e tsenyê ka monna mongwe wa Batlase yo leina la gagwê e neng e le leêkwê. Monna yo a gapiwa ke Mafono a sa ntse a le moša thata. E rilê a thoba kwa Mafonong a ga Bshaka a wêla Maburu a Natal. Ha a ntse a le mo Mabungao, a bôna bana ba bôna ba tsêna sekolo. Bana bao ba mmo-

385

Jehova

(11)

K32/25

11

Kella ga Modimo o o phedileng, mme monna yo a nama a
 rata Modimo thata. ka gale ha bana ba Maburu ba
 ile sekolong, o ne a tle a bonwe a kotame ka kwa
 ntlê ga ntlô ya sekolo, mme moritabana a be a tla a mo
 lemoga gore o rata thutô. A mo kopêla mo bagolong ba bana
 gore a tsenê le bana ba bôna sekolo. Bagolo ba bana
 ba mo dumella, mme a ithuta ka tloafalô yothê. Batho ba
 banque bôna ba re, o bile a ruta go feta bana ba
 Maburu, a be a nna moruti wa bôna. Ba banque ba re
 o ne a itse dithutô ka tlohôg mme a sa itse go buisa. Yêla
 re re se itseng ka gore, o tsile a tshotsô beibele ya Leb-
 uru ha a tswa Natal, mme a e abêla phuthêg ya Bethanie,
 e bile e sa ntse e le teng le Kajeno. E beilwe go supetôa ba-
 yeng ha e le yôna beibele ya ntlha mo Mokwena (Bethanie)

E nile a ntse a le koo Natal, a gopola bana ba bô
 kwa Mokwena. A trisa evangelio ya Modimo mo go bôna, mme
 a ba ruta, a be a ba akanyetsa kuta ba ka bônang mo-
 ruti teng. Moruti yoo o ne a le kwa Lefurutshe (hindkana)
 kwa neng go le moruti Jensen. Re itse moruti yoo pila. ke
 moruti W. Behrens. Moruti wa ntlha wa Hermannsburg, ~~le~~
~~ntlha~~ ^{mo} Bakwena ba ga Mogôpa mo Bethanie. Yo a latelwa
 ke morwaê W. Behrens yo a teng mo Brits Kajeno.

Mme byaang go Bakwena bao ba tswang go traya

(12)

K 32/25

12

385

Moruti ke ba ba nang ba agile mo Mmantabolê (Bethanie) Mmadi o tla itse gore Bakwena ba se ntseng se bolêla ka bôna mo tiragalong yê, ke Bakwena ba ga Mogôpa, ba more wa bôna o mogolo kajeno e leng Bethanie. Morna yo thutô e tsileng ka ênê mo Makuena, Maburu ba mo kolobeditse ka leina la David Modibane.

Banna ba tloga ka dikoloi ba lata moruti ka ditso kwa Lefurutshe. Tlhôgô ya banna bao ba tswang go tsaya moruti e ne e le Pudungwê, yo o okeleditsweng leina la ga Petrus Sepeng mo kolobetsong.

Bakwena ba ba mo Mmantabolê ba tlogile Mabyanama-tshwane ba ya Matlhase ba busiwa ke Tedie Mamogale. I nile Mamogale a sena go tshabêla makgona kwa ga Mošwêšwê, ba sala ba fudugêla Mmantabolê. Ke yina tiragalô ya Bakwena ba ga Mogôpa.

Bakwena ba Phalane

Bakwena ba Phalane le bôna e ntse e le banna ba ga Malope. Rra wa bôna Kgabo' Tona ya Mollô ke rrago Bakwena ba ga Setshele 'a Motswarele. Setshele rragwê ke hegwale.

Bakwena ba Phalane le ba ga Setshele ba kgao-gantšwê ke go reka kgomo. Kgomo yeo e nile ha e gola

385

(13)

K32/25

13

ya tswa lenaka ka ntlha e le ngwe fêla. Ntlha e ngwe go ne go medile boya mo boemong ja lenaka. Boya joo ja qola fêla jaaka lenaka, ba be ba lema fêla jaaka lenaka la ntlha e ngwe la kgomo yeo. Bontsi ba batho ba rata ha kgomo yeo e ka bo e le ya ngwana yo mogolo yo o busang, gore ha magosi a tla go e bona, ba e bonê e le mo sakeng la kgosi. Kgomo yeo e ne e le ya ga Mokokê monna kgosi. Mme Mokokê le batho ba gagwê ba gana ka yona. Ja nna ntwa, go lwelwa kgomo yeo, Mokokê a fengwa, mme a tshaba le batho ba gagwê.

Mokokê ha a tshaba o tshedile noka ya Odi (Crocodile River) gore dira tsa gagwe tse di mo thubileng di seke tsa mo patella mo nokeng ha e tlatse. Ka mme e rile ba tla ba fitlhela tota noka e tlatse. Ja bo e le gore Bakwena ba, ba ga Mokokê ba phela ka go bolaya diphalama ha di tsalwa ka kgwedi ya Mabôyê (November) ~~gore~~ e rile ha ba tshaeletsanya mantwe ba rogana ka ba sa kake ba kopana ka ntlha ya go palwa ke noka ye e tletseng, ba bagolo ba kgosing ba re: "Tsamayang! ga le tlhole le le Bakwena, le ana diphalama tseo le di jang"; mme bale le bona ba re: "Eh! Re Baphalane. Ba

385

amogela thogo ye ka boitumelo go nna leina la morafe,
mme ba biduwa Baphalane go simolla ka letsatsi leo.

Morago ga foo Baphalane ba epa pitso ba re: "A
re ipatlheng lefatshe le e leng la rona, re se tlhole re
kopana le Mokuena ope." Ha ba boléla mafoko a, ba ne
ba le kwa Tlhapela-byale fa noka ya Thokwe e kopanang
le noka ya Odi teng. Baphalane ba tloga ba tholéla
ka phatana ya Botlhapatshwene. Botlhapatshwene ke phatana
ye e mo thabeng e kgolo ya ya Thabazimbi ntlheng ya
Botlhapatso, ye e biduwang Makipsneto ka Sekgowa
Ba ya ba tlhasela ba ga Modikela, ba ba fenya, ba iko-
ketsa ka bona. Ha bobedi ba tlhasela ba ga Mku, ba
ba fenya, ba ikoketsa ka bona. Ha boraro ba tlhasela
bo Pulé, ba ba fenya, ba ikoketsa ka bona. Gaanong
foo e ne e setse e le morafe o mogolo. Nako ye ngwe
le ye ngwe ha ba tswa go tlhasela, ba nre ba
tlhapela tshwene fa Botlhapatshwene pele ba ise ba
tsene mo motseng.

rite
~~punishment~~
after war
success

Gaanong re tla bona gore go tlhapa tshwene ke
go reng. Motho yo o suleng a bolailwe ke yo mongwe, re
mmitsa tshwene ya motho yo a mmolaileng. Molekwa wa
batho batsho ke gore, ha motho a bolailwe yo mongwe mo
ntweng, o tshwanetse go mo phunya gore mala a tswé.

(15)

K32/25

15

385

Bo-+ê ba ne: Ha motho a sa phungwa motho yo a mmolaileng o tla bipelua. ~~Lepele mokgwana~~ o gaanong gore motho a seka a bipelua, o tshwanetse go mo phunya, ga be ga sequa sethwe sengwe mo mothong yo a molailweng; le ha e ka nna letsog, gongwe tsebe mme bogolo se se batlegang thata ke mapele. sethwe se', se tla supwa mo banneng, mme se begelwa ngaka. Ngaka yona e tla tsaya sethwe seo, e se be-sa, e se sila e tlhakanya le ditlhare, mme e thapisa batlhabani ka tsona. Gaanong ke gona ntwa e ka tsenang mo gae. ke gona go thapa tshwene.

e nile ha ba sena go ikoketsa ka merafe e meraro ye, ba tshwara batho ba ba kaiwang masele ba ba botsa ba re: "Re boelleng kwa lefatshe le le pila le leng teng le re ka agang mo go bona." mme ba ba boella lefatshe le kajeno e leng la ga haka. Kwa teng ba fitlhela dikgosi di le thataro, mme ba di thasela ka tsaya lefatshe leo mo go tsona. koo koo ga ~~gona~~ go a thabanwa, ba ba boifile fela ka go utlwa tumo ya bona. Yo mongwe wa dikgosi tseo e ne e le Ratime. Morina Mokoke o swetsa teng koo e leng lefatshe la ga haka kajeno.

Ha kgosi e tsaya, ga be go tshwanetse go busa

385

(16)

K32/25

16

Mafodi, yo e xheng ha go ntse go gabya mafatshe a, a bo a santse a le mmotlana, mme e le enê wa lapa le legolo la bogosi. Jaanong Kobetê a gana ka bogosi, ka e le enê yo o nang e le kgosana ya batlhabani ha raquê a sa ntse a pheta, mme e le wa lapa le le pōllana.

o nile go ntse jalo gê, banna ba gakholla Mafodi. fya iwa letsholô. fya bolaiwa, ga bolaiwa dithutlwa tsa dipōo, le diphofu tsa dipōo le dinare tsa dipōo fya apêwa ditlhako tsa tšona, tsa somolwa, tsa omisiwa, tsa katelwa kg ka dikgetse, tsa xwalwa tsa isiwa Bopedi kwa go Mmalekutu. A fitlha a di bontshiwa ga tse: " Bōna! Kobetê ha a gana ka bogosi ha ga Mafodi jaana, o lêngua ke dikgomo tsa Baphalane tse o bōnang ditlhako tsa tšona fa;

Mmalekutu ha a bōna ditlhako tse tsa diphōlōgōlô, a nêma ditšhaba, a tla go jetsa Baphalane, mme a tšhomamisa Mafodi kgosi. Kobetê a tšhabêla kwa Mmaleko kwa go neng go agile ba ga haka pele. Mafodi a sala a busa sethophanyana se se setseng Kobetê ha a fitlha koo a raya ba ga haka a re: "Baphalane ba fedile, ba feditswe ke Mmalekutu. Tšayang le tšêlê lefatshe la bōna e mme la lona." ka mme

385

(17)*

K32/25

17*

Ba dira jalo, ba bolaya Baphalane ba gopa lefatshe,
 ya^{ka} ma la bona go fitlha le kajeno e ntle e le
 lefatshe la ga haka. Ya se matoditodi a a se-
 tseng, ebong bana ba ga Mafodi, ba tshabêla kwano
 moragô kwa thabaneng ya ga Modisê la ga Mope
 Mogopê. Ke yona koo ba agileng teng le kajeno.

Mokwadi ke: George Phike a. Sepeng
 Sepeng
 Glandsfontein Public School,
 P. O. Brits Gerichs,
 via Brits.

end s 385